

महाराष्ट्राची आर्थिक आकडेवारी
MAHARASHTRA'S ECONOMY IN FIGURES
2010

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Directorate of Economics & Statistics,
Government of Maharashtra, Mumbai

महाराष्ट्राची आर्थिक आकडेवारी
MAHARASHTRA'S ECONOMY IN FIGURES, 2010

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item
प्रशासनिक संरचना--				(2001)	(2001)		Administrative structure—
(i) भौगोलिक क्षेत्र	'००० चौ.कि.	307	308	308	308	'000 sq. km.	Geographical area
(ii) विभाग	संख्या	4	6	6	6	Number	Divisions
(iii) जिल्हे	„	26	28	35	35	„	Districts
(iv) तालुके	„	229	301	353	353	„	Tahsils
(v) शहरे व नगरे †	„	266	307	378	378	„	City and town units†
(vi) वस्ती असलेली गावे †	„	35851	39,354	41,095	41,095	„	Inhabited villages†
(vii) वस्ती नसलेली गावे †	„	3,016	2,479	2,616	2,616	„	Un-inhabited villages†
लोकसंख्या--†							Population—†
(i) पुरुष	हजारात	20,429	32,415	50,401	50,401	No. ('000)	Males
(ii) स्त्रिया	„	19,125	30,369	46,478	46,478	„	Females
(iii) एकूण	„	39,554	62,784	96,879	96,879	„	Total
(iv) ग्रामीण	„	28,391	40,791	55,778	55,778	„	Rural
(v) नागरी	„	11,163	21,993	41,101	41,101	„	Urban
(vi) अनुसूचित जाती	„	2,227	4,480	9,882	9,882	„	Scheduled castes
(vii) अनुसूचित जमाती	„	2,397	5,772	8,577	8,577	„	Scheduled tribes
(viii) मुख्यतः काम करणारे #	लाखात	229	243	347	347	In lakh	Main workers #
(ix) स्त्री-पुरुष प्रमाण	दर '००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या	936	937	922	922	Females	Sex-ratio per '000 males
(x) लोकसंख्येची घनता	लोक संख्या प्रति चौ. किमी.	129	204	315	315	Population Per sq.Km	Density of population
(xi) साक्षरता--							Literacy--
एकूण	टक्केवारी	36.0	55.8	76.9	76.9	Percentage	Total
(a) पुरुष	„	50.9	69.7	86.0	86.0	„	Males
(b) स्त्रिया	„	19.9	41.0	67.0	67.0	„	Females
धर्म---†							Religion—†
(xii) बौद्ध	हजारात	2,790	3,946	5,839	5,839	No. ('000)	Buddhist
(xiii) ख्रिश्चन	„	561	795	1,058	1,058	„	Christian
(xiv) हिंदू	„	32,531	51,109	77,859	77,859	„	Hindu
(xv) जैन	„	486	939	1,302	1,302	„	Jain
(xvi) मुस्लिम	„	3,034	5,806	10,271	10,271	„	Muslim
(xvii) शीख	„	58	107	215	215	„	Sikh
(xviii) इतर धर्म	„	94	74	237	237	„	Other religions
(xix) धर्म न सांगितलेले	„	1	6	98	98	„	Religion not stated
एकूण	„	39,554	62,782	96,879	96,879	„	Total
वयोगट (वर्षे)--†							Age-group (years)—†
(xx) ०-०९	हजारात	11,616	19,763	19,763	19,763	No. ('000)	0-09
(xxi) १०-१४	„	4,486	24,067	11,338	11,338	„	10-14
(xxii) १५-१९	„	3,864	5,865	9,571	9,571	„	15-19
(xxiii) २०-२४	„	3,485	5,512	8,857	8,857	„	20-24
(xxiv) २५-२९	हजारात	3,229	4,938	8,218	8,218	„	25-29
(xxiv) ३०-३४	हजारात	2,831	4,123	7,393	7,393	„	30-34

† १९६१, १९८१ आणि २००१ च्या जनगणनेनुसार / As per 1961, 1981 and 2001 population censuses.

१९६१, १९८१ व २००१ च्या जनगणनांमध्ये 'काम करणारे' यांची व्याख्या वेगवेगळी आहे./ Definition of 'workers' is different in 1961, 1981 & 2001 population censuses.

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item
वयोगट (वर्षे)--† (चालू)-							Age-group (years)—† (contd.)-
(xxvi) ३५-३९	हजारात	2,333	3,858	6,958	6,958	No. ('000)	35-39
(xxvii) ४०-४४	"	1,961	6,232	5,546	5,546	"	40-44
(xxviii) ४५-४९	"	1,603		4,543	4,543	"	45-49
(xxix) ५०-५४	"	1,288		3,446	3,446	"	50-54
(xxx) ५५-५९	"	1,002	4,090	2,673	2,673	"	55-59
(xxxii) ६०-६४	"	741	. .	2,731	2,731	"	60-64
(xxxiii) ६५-६९	"	492	. .	2,633	2,633	"	65-69
(xxxiv) ७०-७४	"		4,099	1,629	1,629	"	70-74
(xxxv) ७५-७९	"	623	. .	683	683	"	75-79
(xxxvi) ८० +	"		. .	779	779	"	80 +
(xxxvii) वय न सांगितलेले	"		. .	118	118	"	Age not stated
एकूण	"	39,554	62,784	96,879	96,879	"	Total
राज्य उत्पन्न---							State Income---
चालू किमतीनुसार राज्य उत्पन्न	₹ कोटी	2,074	17,500	2,19,038	8,17,891 ‡	₹ crore	Income at current prices
चालू किमतीनुसार राज्य उत्पन्नातील वाटा							Share in State Income at Current Prices
(i) कृषि व संलग्न कार्ये	टक्के	31.4	23.5	16.7	10.5	Per cent.	Agriculture & allied activities
(ii) उद्योग क्षेत्र	"	22.9	30.4	25.3	28.0	"	Industry sector
(iii) सेवा क्षेत्र	"	45.7	46.1	58.0	60.6	"	Service sector
चालू किमतीनुसार दरडोई उत्पन्न	₹	531	2,811	22,777	74,027 ‡	₹	Per capita income at current prices
राज्यस्तरीय ग्राहक किंमत निर्देशांक---			Base Year (1971)	Base Year (1982)	Base Year (2003)		State level Consumer Price Index Numbers---
(i) ग्रामीण		--	204	437	163		Rural
(ii) नागरी		--	218	424	157		Urban
ग्राहक किंमत निर्देशांक----			Base Year (1982)	Base Year (1982)	Base Year (2001)		Consumer Price Index Numbers---
(i) मुंबई		--	100	512	163		Mumbai
(ii) सोलापूर		--	100	466	166		Solapur
(iii) नागपूर		--	100	469	183		Nagpur
(iv) पुणे		--	100	501	167		Pune
(v) नाशिक		--	100	477	165		Nashik
(vi) अकोला		--	100	459	161		Akola
(vii) कोल्हापूर		--	100	466	164		Kolhapur
(viii) जळगाव		--	100	449	167		Jalgaon
(ix) नांदेड		--	100	466	174		Nanded
(x) औरंगाबाद		--	100	479	164		Aurangabad

† १९६१, १९८१ आणि २००१ च्या जनगणनेवर आधारित / As per 1961, 1981 and 2001 population censuses.

‡ प्राथमिक अंदाज/ Preliminary estimates

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item
राज्य शासन-जमा व खर्च---							State Government
(महसुली लेखा) (प्रत्यक्ष)							Receipts and Expenditure (Actual)—
							(Revenue Account)
I जमा---							Receipts—
(a) कर महसूल	₹ लाख	8,131	1,46,674	22,50,794	67,35,445	₹ lakh	Tax Revenue
(b) करान्वयतिरिक्त महसूल	"	3,744	57,132	7,05,898	19,55,584	"	Non-Tax Revenue
एकूण जमा	"	11,875	2,03,806	29,56,692	86,91,029	"	Total Receipts
II खर्च---							Expenditure—
(a) विकास खर्च---							Development Expenditure—
(i) सामाजिक सेवा	₹ लाख	4,001	67,764@	14,35,071	41,00,466	₹ lakh	Social services
(ii) आर्थिक सेवा	"	2,533	74,956	7,65,586	20,37,193	"	Economic services
(iii) इतर सेवा	"	1,181	...	69,225	1,46,841	"	Other services
एकूण (a)	"	7,715	1,42,720	22,69,882	62,84,501	"	Total (a)
(b) विकासेतर खर्च---							Non-Development Expenditure—
(i) प्रशासकीय सेवा @	₹ लाख	2,096	22,997	3,39,453	8,17,339	₹ lakh	Administrative services @
(ii) ऋण सेवा	"	1,366	15,341	5,35,893	14,94,150	"	Debt services
(iii) इतर सेवा †	"	1,450	10,646	5,94,868	8,95,607	"	Other services †
एकूण (b)	"	4,912	48,984	14,70,214	32,07,096	"	Total (b)
एकूण खर्च (a + b)	"	12,627	1,91,704	37,40,096	94,91,597	"	Total Expenditure
(III) एकूण अधिव्य (+)	"	(-) 752	(+) 12,102	(-) 7,83,404	(-) 8,00,568	"	Overall Surplus (+)
किंवा तूट (-)	"						or Deficit (-)
राज्य योजना खर्च	₹ कोटी	79	896	9,579	31,879	₹ crore	State Plan Expenditure
कृषि---							Agriculture—
(a) जमिनीचा वापर---							Land Utilisation—
(i) वनांखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	5,411	5,329	5,150	5,213	P '000 hect.	Area under forest
(ii) मशागतीसाठी उपलब्ध नसलेले क्षेत्र	"	2,495	2,785	2,908	3,151	P "	Land not available for cultivation
(iii) निव्वळ पेरणी क्षेत्र	"	17,878	18,299	17,844	17,422	P "	Net area sown
(iv) एकापेक्षा अधिक वेळा पेरणी केलेले क्षेत्र	"	944	1,634	3,775	5,032	P "	Area sown more than once
(v) पिकांखालील एकूण क्षेत्र	हजार हेक्टर	18,823	19,642	21,619	22,454	P '000 hect.	Gross cropped area
(b) उत्पादन---							Production of—
(i) अन्नधान्ये	हजार टन	7,744	9,472	10,133	12,585	'000 tonnes	Foodgrains
(ii) कापूस (रुई)**	हजार गासड्या	1,673	1,224	1,803	5,111	'000 bales	Cotton (lint)**
(iii) तेलबिया	हजार टन	N.A.	728	2,099	2,814	'000 tonnes	Oil seeds
(iv) भुईमूग	"	800	451	470	359	"	Groundnut
(v) ऊस	"	10,404	23,706	49,569	64,159	"	Sugarcane

@ सामूहिक सेवांवरील खर्च धरून / Inclusive of expenditure on community services.

† आर्थिक सेवा, निवृत्तीवेतने, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा, राज्याची अंगे आणि इतर विकासेतर खर्च धरून / Includes fiscal services, pensions, miscellaneous general services, organs of State and other non-development expenditure. ** एक गासडी १७० किलोची / Bales of 170 kg each

P - अस्थायी/Provisional N.A.- उपलब्ध नाही / Not Available

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item
कृषि---चालू							Agriculture—contd.
(c) कृषि उत्पादनाचे निर्देशांक--- (१९७९-८२=१००)							Index Number of Agricultural Production— (1979-82=100) All Crops.
(i) सर्व पिके		-	-	127.4	175.8		
(d) खतांचा वापर----	हजार टन	29	422	1,650	6,093	'000 tonnes	Consumption of fertilizers—
जलसिंचन----					(2008-09)		Irrigation—
(i) सिंचनाखालील क्षेत्र (निव्वळ)	हजार हेक्टर	1,072	1,835	3,249	3,255	P '000 hect.	Net area irrigated
(ii) सिंचनाखालील क्षेत्राची कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्के	6.0	10.0	16.8	18.6	P per cent	Percentage of irrigated area to net area sown
(iii) सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र	हजार हेक्टर	1,220	2,415	3,852	3,970	P '000 hect.	Gross area irrigated
वीज----							Electricity—
(i) विद्युतीकरण झालेली नगरे व खेडी	टक्केवारी	2.4	78	100	89.2	\$ Percentage	Towns and villages electrified
(ii) विजेचा वापर	दशलक्ष कि.वॅ. तास	2,720	14,034	47,289	79,139	M. kwh.	Consumption of electricity power
(a) कृषि	"	15	1,723	9,940	13,925	"	Agricultural
(b) औद्योगिक	"	1,853	8,130	18,363	30,866	"	Industrial
(c) इतर	"	852	4,181	18,986	34,348	"	Others
(iii) वीज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप	संख्या	7,071 (1961-62)	6,68,058	23,28,000	31,69,115	Number	Agricultural pumps energised
पशुसंवर्धन----							Animal husbandry—
(i) एकूण पशुधन	हजारात	26,048 (1961)	29,642 (1978)	39,638 (1997)	35,955 (2007)	P '000 No.	Total livestock
(ii) एकूण कोंबड्या-बदके	"	10,578 (1961)	18,791 (1978)	35,392 (1997)	64,464 (2007)	P "	Total poultry
(iii) पशुवैद्यकीय बहुचिकित्सालये	संख्या	N.A.	61	31	32	@ No.	Veterinary Poly-clinics
(iv) पशुवैद्यकीय दवाखाने (शाखा धरून)	"	454	493	1,353	1,572	"	Veterinary dispensaries (including Branch dispensaries).
(v) कृत्रिम रेतन केंद्रे	"	186	2,397	4,523	4,763	"	Artificial insemination centres
मत्स्यव्यवसाय----							Fisheries—
(i) सागरी किनाऱ्याची लांबी	कि.मी.	720	720	720	720	Km.	Length of coastline
(ii) सागरी मासळी उतरविणारी केंद्रे	संख्या	184	184	184	162	Number	Marine fish landing centres
(iii) मत्स्य उत्पादन----							Fish production—
(a) सागरी	टन	1,90,432	3,74,160	4,02,769	4,15,767	Tonnes	Marine
(b) भूजलाशयीन	"	10,000	24,601	1,23,266	1,22,587	"	Inland

N.A.- उपलब्ध नाही / Not Available

@ खात्याच्या पुनर्रचनेमध्ये खात्यामधील सर्व पशुवैद्यकीय रुग्णालयांचे रुपांतर पशुवैद्यकीय दवाखान्यात करण्यात आले आहे. / On reorganisation of the Department all veterinary hospitals were converted into veterinary dispensaries

P - अस्थायी /Provisional \$ ग्रामीण विद्युतीकरण धोरण-२००४ अनुसार /As per Rural Electrification Policy-2004

बाव	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item
मत्स्यव्यवसाय (चालू) ---							Fisheries (contd.)—
(iv) मच्छिमारी नोका----							Fishing boats—
(a) एकूण	संख्या	N.A.	12,896	21,592	13,707	Number	Total
(b) यांत्रिक	"	N.A.	3,967	10,814	11,505	"	Mechanised
(c) बिगर यांत्रिक	"	N.A.	8,929	10,778	2,202	"	Non-mechanised
(v) क्रियाशील मच्छिमारांची संख्या----							Working fishermen—
(a) पुर्णकालिक **	संख्या	N.A.	65,109	1,79,146	54,901	Number	Full-time**
(b) अंशकालिक **	"	N.A.	53,387	50,051	12,484	"	Part-time**
(vi) मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित व्यवसायात गुंतलेले लोक.**	संख्या	N.A.	1,14,871	3,37,487	1,64,579	"	Population engaged in occupation related to fisheries**
(vii) एकूण मच्छिमारांची लोकसंख्या **	"	N.A.	4,45,424	4,58,079	3,19,397	"	Total fishermen population.**
(viii) निपजयोग्य क्षेत्र	हेक्टर	2,75,000	2,93,730	3,20,000	3,16,998	Hectares	Water spread area
(ix) मत्स्यबीज उत्पादन व संगोपन केंद्रे.	संख्या	...	18	70	70	Number	Fish seed and rearing farms
वनव्याप्त क्षेत्र----							Forest Area—
राखीव	चौ.कि.मी.	39,660	42,730	45,037	49,226 P	Sq.km.	Reserved
संरक्षित	"	17,400	15,417	8,116	8,195 P	"	Protected
अवर्गीकृत	"	6,440	6,075	4,534	4,518 P	"	Unclassed
एकूण	"	63,500	64,222	57,687	61,939 P	"	Total
वनोत्पादन----							Forest produce—
इमारती लाकूड (उत्पादन)	हजार घनमीटर	332	483	167	90 P	'000 cu.m.	Timber (Quantity)
(मूल्य)	₹ लाखत	390	4,767	8,470	16,339 P	₹ lakh	(Value)
जळाऊ लाकूड (उत्पादन)	हजार घनमीटर	1,855	1,466	248	172 P	'000 cu.m.	Firewood (Quantity)
(मूल्य)	₹ लाखत	109	944	1,370	2,509 P	₹ lakh	(Value)
गौण उत्पादन (मूल्य)	"	108	573	7,170	7,820 P	"	Minor products (Value)
एकूण (मूल्य)	"	607	6,285	17,010	26,668 P	"	Total (Value)
दुग्धव्यवसाय							Dairy Development—
(i) प्रतिदिन दूध संकलन-गाय	लाख लिटर	N.A.	7.10	} 40.00	} 34.74 *	Lakh litre	Daily milk collection—
म्हैस	"	N.A.	3.47				"
(ii) एकूण दूध शीतकरण-केंद्रे	संख्या	N.A.	N.A.	106	129	Number	Total milk chilling Centres
क्षमता	लाख लिटर	N.A.	N.A.	18.37	22.5	Lakh litre	Capacity
सहकार---							Co-operation—
(i) सर्व सहकारी संस्था-संस्था	संख्या	31,565	60,747	1,58,016	2,18,320 P	Number	All Co-op. Societies— Societies
सभासद	हजारात	4,191	14,783	43,022	53,970 P	'000 No.	Membership
खेळते भाडवल	₹ कोटी	291	5,210	1,34,441	2,38,909 P	₹ crore	Working capital
(ii) प्राथमिक कृषि पत संस्था----							Primary Agricultural Credit Societies—
संस्था	संख्या	21,400	18,557	20,551	21,392 P	Number	Societies
सभासद	हजारात	2,170	5,416	10,125	14,923 P	'000 No.	Membership
दिलेले कर्ज	₹ कोटी	43	250	3,734	4,384 P	₹ crore	Advances
येणे कर्ज	"	48	384	5,308	9,108 P	"	Outstanding loans

** मत्स्यगणना, २००५ / Fisheries Census, 2005
N.A. उपलब्ध नाही /Not available

P- अस्थायी / Provisional

* बृहन्मुंबई वगळून /Excluding Greater Mumbai

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item	
सहकार---चालू							Co-operation---contd.	
(iii)	घाऊक ग्राहक भांडारे	संख्या	1	75	145	167 P	Number	wholesale consumer stores
(iv)	प्राथमिक ग्राहक भांडारे	"	1,140	1,737	3,434	3,355 P	"	primary consumer stores
उद्योग व खाणकाम							Industry and Mining	
उत्पादन §----							production of §—	
(i)	कोळसा	हजार टन	856	5,770	28,754	38,613 P	'000 tonnes	Coal
(ii)	कच्चे लोखंड	"	362	1,456	22	238 P	"	Iron ore
(iii)	चुनखडी	"	55	715	6,066	14,827 P	"	Limestone
(iv)	कच्चे मँगनीज	"	232	223	363	871 P	"	Manganese ore
(v)	बॉक्साइट	"	27	365	1,027	1,814 P	"	Bauxite
(vi)	सुती कापड	कोटी चौ.मीटर	167	126	73	15.20 P	Crore sq.m.	Cotton cloth
(vii)	साखर	हजार टन	523	2,085	6,720	5,995 P	'000 tonnes	Sugar
उद्योग----				(31-12-2000)	(31-12-2009)		Industries—	
(i)	नोंदणी झालेले कारखाने §	संख्या	8,782	17,434	34,603	40,839	Number	Regd. factories §
(ii)	नोंदणी झालेले चालू कारखाने §	संख्या	8,233	15,170	28,324	34,010	Number	Regd. working factories §
(iii)	नोंदणी झालेल्या चालू कारखान्यांत काम करणारे कामगार §	हजारात	787	1,177	1,201	1,499	'000 No.	Workers employed in registered working factories §
(iv)	दर लाख लोकसंख्ये-मागे कामगारांचे प्रमाण §	संख्या	1,988	1,958	1,289	1,357	Number	Workers per lakh of population §
(v)	उत्पादक भांडवल	₹ कोटी	533	7,096	84,820	1,84,227	₹ crore	Productive capital
(vi)	एकूण उत्पादन	₹ कोटी	924	14,351	1,86,795	5,19,939	₹ crore	Gross output
(vii)	वस्तुनिर्माणाद्वारे मुल्यवृद्धी	₹ कोटी	271	2,981	30,556	1,10,538	₹ crore	Value added by manufacture
(viii)	साखर कारखाने	संख्या	27	77	153	201	Number	Sugar factories
(ix)	सूत गिरण्या	संख्या	2	70	183	169	Number	Spinning mills
(x)	औद्योगिक विवाद -- §							Industrial disputes -- §
	संप व टाळेबंदीची संख्या	संख्या	274	636	59	16	Number	No. of strikes & lockouts
	भाग घेतलेले कामगार	शंभरात	834	2,007	237	40	Hundred	Workers participated
	वाया गेलेले मनुष्यदिन	"	5,756	95,054	52,309	27,125	"	Person days lost
	विविध उद्योगांतील एकूण दैनिक सरासरी रोजगार	"	7,873	11,922	12,006	14,985	"	Total average daily employment in the different industry

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figure relate to calendar year

P- अस्थायी / Provisional

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item	
संयुक्त भांडवली संस्था----							Joint Stock Companies—	
(i) चालू संस्था	संख्या	4,828	14,865	1,17,339	1,81,585 P	Number	Companies at work	
(ii) भरणा केलेले भांडवल	₹ कोटी	397	2,087	53,549	2,49,287 P	Crore Rs.	Paid up capital	
कामगार व रोजगार----							Labour and Employment—	
(i) चालू कारखान्याची संख्या	संख्या	8,233	16,594	28,324	34,010	Number	No. of working factories	
(ii) चालू कारखान्यातील रोजगार	हजारात	787	1,192	1,201	1,498	'000 No.	Employment in working factories	
(iii) एकूण नोंदलेल्या आस्थापना § @@	संख्या	3,06,281	5,56,440	5,85,679	6,87,115 (2005)	Number	Total registered establishments § @@	
(iv) नोंदलेल्या आस्थापनांतील कामगार §	"	5,09,570	10,94,844	22,68,535	26,71,279 (2005)	"	Employees in registered establishments §	
(v) रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रे §	"	27 (1961)	27 (1980)	42 (2001)	46	"	Employment and self-employment guidance centres §	
(vi) जाहीर केलेल्या रिक्त्या जागा §	"	61,686 (1961)	85,334	43,900	3,78,800	"	Vacancies notified §	
(vii) चालू नोंदवहीवरील अर्जदार §	"	1,62,234	12,67,604	43,48,800	26,82,400	"	Persons on live register of employment exchange §	
(viii) शासकीय कर्मचारी †	"	2,17,896 (1st July 1961)	5,00,542 (1st July 1981)	6,22,850 P (1st July 2000)	5,93,217 P (1st July 2008)	"	Government employees †	
वैद्यकीय व आरोग्य सेवा----							Medical and Health Services—	
(i) रुग्णालये	संख्या	N.A.	530	981	1,264	Number	Hospitals	
(ii) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	"	N.A.	454	1,768	1,816	"	Primary health centres	
(iii) दवाखाने	"	N.A.	1,776	1,629	2,924	"	Dispensaries	
(iv) आयुर्वेदिक/होमिओपथी व युनानी संस्था----							Ayurvedic/Homoeopathic and Unani Institutions—	
(a) रुग्णालये	संख्या	N.A.	44	90	112	Number	Hospitals	
(b) दवाखाने	"	N.A.	739	486 #	514	"	Dispensaries	
(v) कुटुंब कल्याण केंद्रे	"	N.A.	1,997	2,237	2,193 +	"	Family Welfare Centres	
शिक्षण----							Education—	
(i) कला, शास्त्र व वाणिज्य महाविद्यालये	संख्या	81	372	1,008 P	1,332 P (2005-06)	Number	Arts, Science and Commerce Colleges	
(ii) शिक्षक प्रशिक्षण महाविद्यालये	"	N.A.	54	275 P	261 P	"	Teachers Training Colleges	
(iii) वैद्यकीय महाविद्यालये	"	15	40	161	218	"	Medical Colleges	

@ @ कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या वगळण्यात आलेली आहे / Excluding No. of establishments which are not having workers

P - अस्थायी / Provisional § कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figure relate to calendar year + 2005-06

† भरलेली पदे / Filled in Posts N.A.- उपलब्ध नाही / Not Available # 1999-00

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item
शिक्षण (चालू) ---		Education (contd.)					
(iv) प्राथमिक शिक्षण----		Primary Education—					
(a) संस्था	संख्या	34,594	51,045	65,960	72,053	E Number	Institutions
(b) विद्यार्थी	हजारात	4,178	8,392	11,857	10,490	E '000 No.	Enrolment
(c) शिक्षक	”	113	222	313	346	E ”	Teachers
(v) माध्यमिक शिक्षण----		Secondary Education—					
(a) संस्था	संख्या	2,468	6,119	14,773	20,339	E Number	Institutions
(b) विद्यार्थी	हजारात	885	3,309	8,652	10,575	E '000 No.	Enrolment
(c) शिक्षक	”	35	114	242	312	E ”	Teachers
(vi) उच्च शिक्षण---- (सर्व प्रकारच्या) *		Higher Education— (All types)*					
(a) संस्था	संख्या	211	739	1,599 P	3,243	E Number	Institutions
(b) विद्यार्थी	हजारात	110	589	939 P	1,708	E '000 No.	Enrolment
परिवहन व दळणवळण----		Transport and Communications—					
(i) रेल्वे मार्गाची लांबी	कि.मी.	5,056	5,233	5,459	5,983	Km.	Railway route length
(ii) पृष्ठांकित रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	24,852	66,616	1,78,999	2,18,123	Km.	Surfaced road length
(iii) राष्ट्रीय महामार्ग	”	2,346 (1962)	2,945	3,688	4,376	”	National Highways
(iv) राज्य महामार्ग	”	10,002	18,949	33,212	34,102	”	State Highways
(v) प्रमुख जिल्हा रस्ते	”	11,403	25,233	46,751	49,901	”	Major District Roads
(vi) इतर जिल्हा रस्ते	”	7,379	25,404	43,696	46,817	”	Other District Roads
(vii) ग्राम रस्ते	”	9,570	68,600	89,599	1,04,844	”	Village Roads
(viii) नोंदलेली मोटार वाहने	संख्या	1,00,144	8,04,986	66,07,054	1,54,23,556	Number	Motor vehicles registered
(ix) टपाल कार्यालये	”	N.A.	9,652	12,788	12,853	”	Post Offices
(x) तार कार्यालये	”	N.A.	1,776	1,757	1,920	+ ”	Telegraph offices
(xi) दूरध्वनी	लाखात	N.A.	4.39	54.58	59.55	In lakhs	Telephones
महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ ----		Maharashtra State Road Transport Corporation					
(i) वर्षअखेरीस असलेले मार्ग	संख्या	1,716	19,794	19,679	16,170	Number	Routes at the end of the year
(ii) मार्गाची एकूण लांबी	'00 कि.मी.	926	6,889	13,569	12,480	'00 Km.	Total route distance
(iii) रस्त्यावरील गाड्यांची दैनिक सरासरी	संख्या	1,920	7,989	15,920	15,040	Number	Average number of vehicles on road per day
(iv) प्रवाशांची दैनिक सरासरी संख्या	लाख	5.53	32.66	65.11	65.36	Lakh	Average number of passengers travelled daily

N.A. = उपलब्ध नाही /Not Available E = Estimated + 2008-09

* कनिष्ठ, वैद्यकीय, अभियांत्रिकी व कृषि महाविद्यालये आणि पदवीपूर्व व्यवसाय शिक्षण संस्था वगळून / Excluding Junior, Medical, Engineering & Agricultural & Pre-degree vocational institutions

बाब	परिमाण	1960-61	1980-81	2000-01	2009-10	Unit	Item
स्थानिक स्वराज्य संस्था ----							Local Self Government Institutions—
(i) जिल्हा परिषदा	संख्या	25	25	33	33	Number	Zilla Parishads
(ii) पंचायत समित्या	”	295	296	321	355	”	Panchayat Samitis
(iii) ग्रामपंचायती	”	21,636	24,281	27,735	27,993	”	Gram Panchayats
(iv) नगरपरिषदा	”	219	220	228	222	”	Municipal Councils
(v) महानगरपालिका	”	3	5	15	23	”	Municipal Corporations
(vi) नगर पंचायत	”	--	--	3	4	”	Nagar Panchayat
(vii) कटक मंडळ	”	7	7	7	7	”	Cantonment Boards
पोलीस----							Police—
(i) एकूण पोलीस ठाणी §	संख्या	638 (1962)	729	908	997	Number	Police Stations §
(ii) पोलीस दूरक्षेत्रे §	”	488 (1962)	N.A.	1,775	1,697	”	Police outposts §
(iii) एकूण पोलीस अधिकारी व कर्मचारी §	”	62,436 (1962)	94,059	1,44,321	1,85,075	”	Total Police personnel §
मुंबई बंदरामधील गोद्या व बंदरे येथून हलविलेला माल----							Cargo handled at docks and ports Mumbai Port—
(i) आयात	हजार टन	10,795	13,277	15,100	35,357	‘000 tonnes	Imports
(ii) निर्यात	”	3,926	4,294	9,300	19,184	”	Exports
बँकिंग----							Banking—
अनुसूचित वाणिज्यिक							Scheduled commercial
(i) बँक कार्यालये	संख्या	N.A.	3,627	6,294 @	8,120 †	Number	Banking offices
(ii) एकूण ठेवी	₹ कोटी	N.A.	7,590	1,76,001@	11,93,866 †	₹ crore	Total deposits
(iii) एकूण कर्ज	”	N.A.	5,931	1,43,507 @	9,99,574 †	”	Total credits
(iv) दर लाख लोकसंख्येमागे बँक कार्यालयांची संख्या	”	N.A.	5.8	6.5 @	7.2 †	”	No. of banking offices per lakh population
छापखाने व प्रकाशने----							Press and Publications
(i) छापखाने	संख्या	2,229 §	6,589 §	1,459	1,461 P	Number	Printing Presses
(ii) दैनिके	”	109	193	661	714 P	”	Dailies
(iii) इतर नियतकालिके	”	890 §	1,586 §	3,736	4,489 P	”	Other Periodicals
(iv) पुस्तके	”	2,348	1,695	1,056	708 P	”	Books

N.A. = उपलब्ध नाही / Not Available

@ ३० जून २००० / 30th June, २०००

† ३० सप्टेंबर, २०१० / 30th September, 2010

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures relate to calendar year